

Huvudman

Sveriges Naturbruksgymnasium AB
Org. nr. 556916–2562
rektor@segrag.se

Ärendet

Etableringskontroll i samband med utökning av verksamheten vid Segragymnasiet Klippan i Klippans kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Sveriges Naturbruksgymnasium att **senast den 11 augusti 2025** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande avgifter i utbildningen. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Sveriges Naturbruksgymnasium AB inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Sveriges Naturbruksgymnasium AB ska vidta följande åtgärder

Öppen och avgiftsfri utbildning

1. Se till att utbildningen nationellt godkänd idrottsutbildning för idrotten ridning vid Segragymnasiet Klippan är öppen för alla som enligt skolförfattningarna är behöriga att söka utbildningen samt att den, med undantag för obetydliga kostnader, är avgiftsfri. Detta innebär att Sveriges Naturbruksgymnasium AB ska upphöra med att ställa krav på att elever som söker till/deltar i utbildningen ska medföra egen häst. (1 kap. 8 § skollagen samt 15 kap. 17–18 §§ skollagen)

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser godkännande för utbildningen, samråd, lokaler och utrustning, lärare, elevhälsa och arbetsplatsförlagt lärande (APL).

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 156, 221 00 Lund. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2025:342) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har inom ramen för myndighetens tillsyn genomfört en etableringskontroll i samband med utökning av Segragymnasiet Klippan i Klippans kommun. Etableringskontrollen har omfattat nationellt godkänd idrottsutbildning för idrotten ridning (NIU ridning) vid Segragymnasiet Klippan.

Etableringskontrollen har genomförts genom intervju med representanter för huvudmannen. Som en del av kontrollen har även dokumentation inhämtad från huvudmannen granskats. Skolinspektionen har också tagit del av information på skolans hemsida. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Kontrollen har omfattat en prövning av huvudmannens förutsättningar att starta utbildningen. Utifrån uppgifter som framkommit i samband med etableringskontrollen har Skolinspektionen även kontrollerat om huvudmannen följer bestämmelser om att utbildningen ska vara tillgänglig för alla och avgiftsfri.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att

nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Öppen och avgiftsfri utbildning

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har tagit del av den blankett för ansökan till NIU ridning på Segragymnasiet Klippan, som finns på skolans hemsida. På ansökningsblanketten ska sökanden ange "Häst: (namn, ålder, härstamning, utbildningsståndpunkt)". Vidare anges på blanketten att "Under skoltiden måste häst som godkänts av ridlärare/tränare vid skolan medföras."

Huvudmannens representant, tillika rektor, uppger i intervju huvudsakligen följande. Ansökan till utbildningen görs via ansökningsblanketten på hemsidan. Det stämmer att sökanden måste medföra häst och att den ska vara godkänd av ridlärare/tränare vid skolan. Eleven söker till utbildningen tillsammans med egen häst. Det stämmer också att den som inte har egen häst "sällas bort" i ansökningsprocessen. NIU-utbildningen är inte öppen för alla och det går inte att helt leva upp till kravet på öppenhet i ridsport. Det är en sport där man tävlar med egen häst och det är osannolikt att någon söker utan häst. Ingen elev har sökt utbildningen utan häst hittills, men hade det skett hade skolan fått se hur de skulle ställa sig till det. Om en elev skulle stå utan häst på grund av exempelvis skada, behöver eleven inte "hoppa av" utan då bistår skolan med häst. På Skolinspektionens fråga om hur kravet på egen häst överensstämmer med kravet på avgiftsfrihet säger rektorn att eleven inte behöver ha hästen på skolan utan bara i träningen, men att skolan erbjuder eleverna att få ha hästen på skolan till en mycket reducerad stallhyra. Enligt rektorn har skolan förutsättningar att bedriva utbildningen även om eleverna inte skulle ha med sig egen häst. Skolan har hästar som är lämpade för utbildningen. Vid behov skulle skolan kunna köpa in en extra häst, vilket det finns budget för.

Huvudmannen har i samband med kommunikering av underlaget för beslutet inkommit med ett yttrande och bland annat angett följande. Skrivningen i ansökningsblanketten syftar till att **om** egen häst ska medtas ska den godkännas av ridlärare/tränare vid skolan. Elev som inte har tillgång till egen häst sällas inte bort i ansökningsprocessen utan alla är välkomna till antagningsprovet. Det är inte alla som har med egen häst till detta. Men hittills har ingen sökt utan egen häst. Det är väldigt få som ligger på en

prestationsnivå på LA/120 cm/H100 nivå som Svenska ridsportförbundet kräver utan att ha egen häst. Öppenhetskravet tillvaratas eftersom skolan erbjuder en eventuell elev utan häst att använda skolans hästar. Hade en elev sökt utan häst **och varit på prestationsnivå LA** hade skolan fått se hur de skulle ställa sig till det.

Rättslig reglering

Alla ska, oberoende av geografisk hemvist och sociala och ekonomiska förhållanden, ha lika tillgång till utbildning i skolväsendet om inte annat följer av särskilda bestämmelser i denna lag. (1 kap. 8 § skollagen)

Utbildningen i gymnasieskolan ska vara avgiftsfri. Eleverna ska utan kostnad ha tillgång till läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål. Huvudmannen får dock besluta att eleverna ska hålla sig med enstaka egna hjälpmedel. Avgifter i samband med ansökan om plats får inte tas ut. (15 kap. 17 § skollagen)

Trots 17 § får det förekomma enstaka inslag som kan medföra en obetydlig kostnad för eleverna. I samband med skolresor och liknande aktiviteter får det, trots övriga bestämmelser i denna lag, i enstaka fall under ett läsår förekomma kostnader som ersätts av eleven eller dennes vårdnadshavare på frivillig väg. Sådana aktiviteter ska vara öppna för alla elever. Ersättningen får inte överstiga huvudmannens självkostnad för att eleven deltar i aktiviteten. (15 kap. 18 § skollagen)

Av förarbeten till bestämmelsen om lika tillgång till utbildning framgår att ingen huvudman får utforma sitt skolväsende så att inte alla barn och ungdomar har lika tillgång till utbildningen. Således får inte kön, geografiskt hemvist, sociala eller ekonomiska förhållanden utgöra grund för eller rent faktiskt leda till särbehandling. I detta ligger inte enbart ett förbud mot uttryckliga begränsningar i enskildas rätt till utbildning, utan även ett krav på att utbildningen utformas så att inte deltagandet i praktiken väsentligt försvåras för någon på grund av en eller flera av de nyss nämnda faktorerna. Det ankommer på huvudmännen att utforma sitt skolväsende och sin utbildning så att inte något barn eller någon ungdom i realiteten förhindras att få del av utbildning på grund av sitt kön, sin bostadsort eller sina sociala eller ekonomiska förhållanden. En viktig funktion för bestämmelsen om lika tillgång till utbildning är, utöver dess direkta normgivande verkan, att tjäna som underlag för tolkningen av övriga regler på området (prop.1990/91:18 s. 27 och 43).

Vidare framgår av förarbeten till bestämmelserna om avgiftsfrihet att rätten till en likvärdig utbildning av hög kvalitet aldrig får vara beroende av en enskild persons ekonomiska förutsättningar. Utgångspunkten i skollagen är därför att utbildningen ska vara avgiftsfri. Det får dock förekomma enstaka inslag som kan medföra en obetydlig kostnad för eleverna. Eleverna kan också få stå för enstaka egna hjälpmedel, om huvudmannen så beslutar (prop. 2009/10:165 s. 415).

Skolinspektionens bedömning

Av huvudmannens/skolans blankett för ansökan till NIU ridning på Segragymnasiet Klippan framgår att sökande måste ha med sig egen häst. Representant för huvudmannen, tillika rektor, bekräftar i intervju att elever måste ha med egen häst och att elever annars inte går vidare i ansökningsprocessen. I senare yttrande tillbakavisar huvudmannen att elever måste ha med egen häst och gör gällande att ansökningsblanketten ska förstås på så sätt att om en elev har med en egen häst, måste hästen godkännas av skolan. Huvudmannen gör vidare gällande att utbildningen är öppen för alla eftersom skolan erbjuder en eventuell elev utan häst att använda skolans hästar. Mot bakgrund av att det av ansökningsblanketten tydligt framgår att häst måste medföras samt att rektorn i egenskap av representant för huvudmannen bekräftat detta i intervju, bedömer Skolinspektionen att det får anses utrett att Sveriges Naturbruksgymnasium AB uppställer krav på medförande av häst för att söka till/delta i NIU ridning på Segragymnasiet. Att huvudmannen i efterhand gjort gällande att utbildningen är öppen för alla och att skrivningen i ansökningsblanketten inte ska uppfattas som att det uppställs krav på egen häst, ändrar inte denna bedömning.

Skolinspektionen bedömer att det uppställda kravet på att en elev ska medföra häst för att kunna söka till och delta i den aktuella utbildningen inte är förenligt med bestämmelsen om att alla elever ska ha lika tillgång till utbildning oavsett ekonomiska förutsättningar eller med bestämmelserna om avgiftsfri utbildning. Detta eftersom kostnaden för en häst är så hög att det kan leda till att elever, som vill läsa utbildningen och i övrigt uppfyller behörighetskraven, av ekonomiska skäl inte har möjlighet att söka till och delta i utbildningen. Att alla sökande hittills har haft egen häst är naturligt eftersom det anges som krav i ansökningsblanketten, och ändrar därför inte denna bedömning. Kravet på häst innebär inte ett inslag som medför en obetydlig kostnad för eleven. Enligt Skolinspektionens bedömning kan kravet på häst inte heller utgöra ett sådant enstaka hjälpmedel som huvudmannen får besluta om att eleverna själva ska hålla sig med. Även detta utifrån den

höga kostnaden och med beaktande av principen om lika tillgång till utbildning, som ska tjäna som underlag vid tolkning av övriga bestämmelser.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Sveriges Naturbruksgymnasium AB:s verksamhet vid Segragymnasiet Klippan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller lika tillgång till utbildningen och att utbildningen ska vara avgiftsfri. Det finns därför skäl att förelägga Sveriges Naturbruksgymnasium AB att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Förutsättningar att starta utbildningen

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Tillstånd, samråd, lokaler och utrustning

I intervju med huvudmannens representanter samt i inkommen dokumentation framkommer att utbildningen vid Segragymnasiet Klippan genomförs av den huvudman som erhållit godkännande för utbildningen och i enlighet med de villkor som framgår av godkännandet. Vid skolenheten bedriver huvudmannen sedan tidigare bland annat *naturbruksprogrammet hästhållning*. Enligt huvudmannen kommer NIU ridning att vara en del av den befintliga inriktningen hästhållning och inte innebära någon utökning av antalet elever på skolan.

Det framgår av mötesanteckningar som inkommit till Skolinspektionen att huvudmannen har genomfört samråd med tjänsteman vid Klippans kommun.

Av inlämnad dokumentation samt i intervju med huvudmannens representant, tillika rektor, framkommer att utökningen, som inte innebär fler elever, kommer att ske i befintliga lokaler. Det finns lokaler för undervisning och skolan har även speciallokaler i form av två ridhus och stallar. Skolan har ett antal egna hästar. Skolan har också tillgång till nödvändig litteratur och utrustning sedan tidigare, även för ämnet specialidrott. Enligt huvudmannens representant är de lokaler och den utrustning som finns tillräckliga för att tillgodose undervisningens syfte och centrala innehåll.

Hyresavtal samt underlag avseende brandskydd har getts in.

Anställning av lärare

Av personalförteckning och anställningsavtal som getts in i ärendet framgår att det finns lärare i alla kurser. Huvudmannen uppger att samtliga lärare som kommer att undervisa på NIU ridning har anställning på skolan sedan tidigare och att utökningen inte medfört behov av att rekrytera fler lärare. Av personalförteckningen framgår att undervisningen i det nya ämnet specialidrott kommer att bedrivas av två befintliga lärare som saknar behörighet i ämnet. Enligt huvudmannen föreligger en undantagssituation eftersom det saknas behöriga lärare i organisationen. Huvudmannen bedömer att de aktuella lärarna är lämpliga och har tillräckliga kunskaper och förutsättningar för att bedriva undervisningen. Vidare har huvudmannen fattat beslut om att de obehöriga lärarna får bedriva undervisningen under läsåret 2025/26. Denna dokumentation har skickats in.

Elevhälsa

Huvudmannen uppger att aktuell utökning av verksamheten inte kräver en utökning av befintlig elevhälsa på skolan omfattningen av befintlig elevhälsa är tillräcklig för att tillgodose elevernas behov av medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Anställnings- eller uppdragsavtal avseende samtliga kompetenser i elevhälsan (medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska) samt legitimation och utbildningsbevis har inkommit till Skolinspektionen.

Arbetsplatsförlagt lärande (APL)

Av dokumentation och intervju med huvudmannens representant, tillika rektor, framgår att Segragymnasiet Klippan har etablerade kontakter och APL-platser sedan 20 år tillbaka. Det finns ett 40-tal aktuella APL-platser till eleverna på NIU ridning. En förteckning över dessa APL-platser har getts in i ärendet. Huvudmannen uppger att NIU-eleverna kommer att få totalt 15 veckor APL under utbildningstiden, varav en vecka under år 1.

Rättslig reglering*Godkännande för utbildningen, samråd, lokaler och utrustning*

Utbildningen vid skolenheten ska genomföras av den huvudman som erhållit godkännande för utbildningen vid respektive skolenhet, samt enligt de villkor som framgår av godkännandet (2 kap. 5 § skollagen).

Huvudmannen ska ha genomfört samråd med den kommun där utbildningen ska bedrivas (2 kap. 6 a § skollagen).

Huvudmannen ska ha ordnat ändamålsenliga lokaler och utrustning samt böcker och digitala verktyg och andra lärverktyg som behövs för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas (2 kap. 35 § och 15 kap. 17 § skollagen).

Anställning av lärare

Endast den som har legitimation som lärare eller förskollärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen (2 kap. 13 § skollagen).

Om det inte finns någon att tillgå inom huvudmannens organisation som uppfyller kraven enligt 13 § eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna eller barnen, får en annan lärare eller förskollärare bedriva undervisningen. En sådan lärare eller förskollärare ska 1. vara lämplig att bedriva undervisningen, och 2. i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande.

En person som avses i första stycket får bedriva undervisning under högst ett år i sänder. Detta gäller dock inte om undervisningen avser

1. modersmål,
 2. ett yrkesämne i
 - a) gymnasieskolan,
 - b) anpassade gymnasieskolan,
 - c) kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå, eller
 - d) kommunal vuxenutbildning som anpassad utbildning på gymnasial nivå, eller
 3. individuella kurser eller orienteringskurser i kommunal vuxenutbildning.
- (2 kap. 18 § skollagen)

Om en person som avses i 18 § ska användas för att bedriva undervisning under längre tid än sex månader, ska huvudmannen först fatta beslut om detta (2 kap. 19 § skollagen).

Elevhälsa

Huvudmannen ska ha ordnat tillgång till elevhälsa för eleverna. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. Elevhälsans arbete ska bedrivas på individ-, grupp- och skolenhetsnivå och ske i samverkan med lärare och övrig personal. Elevhälsan ska vara en del av skolans kvalitetsarbete (2 kap. 25 § skollagen).

Arbetsplatsförlagt lärande (APL)

Huvudmannen ska ha säkerställt att det finns tillgång till platser för arbetsplatsförlagt lärande för eleverna på yrkesprogram som uppfyller författningarnas krav (16 kap. 16 § samt 4 kap. 12–14 §§ gymnasieförordningen [2010:2039]).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisad utredning framkommer inte annat än att verksamheten vid Segragymsnasiet Klippan inom dessa områden har förutsättningar att starta utbildning i enlighet med författningarnas krav. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Vad gäller de lärare som ska undervisa i ämnet specialidrott konstaterar Skolinspektionen att en undantagssituation avseende kravet på legitimerade och behöriga lärare föreligger och vill med anledning av detta upplysa om följande. En lärare får med stöd av undantagsbestämmelsen användas för att bedriva undervisningen under högst ett år. Huvudmannen är efter denna tid skyldig att på nytt försöka finna en lärare som har legitimation och behörighet för undervisningen. Detta innebär enligt Skolinspektionen att huvudmannen efter denna tid inte kan fortsätta använda en obehörig lärare utan att ha först ha försökt rekrytera legitimerade och behöriga lärare.

På Skolinspektionens vägnar,

X Johanna Tinghammar Bruck

Beslutsfattare

Signerat av: Johanna Tinghammar Bruck

2025-06-16

X Charlotte Lindmanner Sultan

Föredragande

Signerat av: Charlotte Lindmanner Sultan

I ärendets handläggning har även utredare Marcus Brännström medverkat.